

SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan zvečer izvem, nedelje in praznike ter velja po pošli prejemati na avstro-ograrske dežele za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrta leta 6 K 50 h, za en mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrta leta 6 K, za en mesec 2 K. Kdor hodi sam ponj, plača za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrta leta 5 K 50 h, za en mesec 1 K 90 h. — Za Nemčijo celo leto 28 K. Za vse druge dežele in Ameriko celo leto 30 K. — Na naročbo brez istodobne vpošiljavitve naročnine se ne ozira. — Za oznanila se plačuje od peterstopne petit-vrste po 14 h, če se oznanila tiska enkrat, po 12 h, če se tiska dvakrat in po 10 h, če se tiska trikrat ali večkrat. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravljanje je v Knafljovih ulicah št. 5. — Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari.

Uredništvo, telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

Upravištva telefon št. 85.

Narodno-naprednim volilcem!

Na ponedeljek, dne 14. t. m., so razpisane volitve za deželni zbor v splošni kuriji.

V volilnem okraju splošne kurije za mesto Ljubljano je narodno napredna stranka postavila za kandidata gospoda

Josipa Turka

posestnika in občinskega svetnika v Ljubljani.

Pozivamo svoje somišljenike, naj se v čim največjem številu udeležijo volitve in enodušno oddajo svoj glas kandidatu, ki ga jim priporoča stranka.

To je tembolj potrebno, ker bo socialnodemokratska stranka, ki je v tem okraju tudi postavila svojega kandidata, skušala izrabiti položaj in izkoristiti v naših vrstah momentano nastalo nesoglasje v svoje svrhe.

Narodno-napredni volilci, vaša strankarska dolžnost vas torej veže, da prihitite v ponedeljek vsi na volišče in glasujete kot en mož za priporočanega Vam kandidata.

V splošni kuriji po deželi narodno-napredna stranka to pot ni postavila kandidatov.

Zato pozivamo svoje somišljenike po deželi, naj se to pot vzdrže volitev.

V Ljubljani, 9. grudnia 1908.

Izvrševalni odbor narodno-napredne stranke.

Ali bo razpuščen goriški deželni zbor ali ne?

V Gorici, 9. dec.

Prejšnji ministrski predsednik baron Beck ni hotel sicer takoj razpustiti goriškega deželnega zbora, ko se je pokazalo, da ne more delovati, ali bil je za to, da se deželni zbor razpusti, ako se izjalovi še enkratni poskus, napraviti med strankami modus vivendi. Sedanji ministrski predsednik baron Bienenrth pa je rekel državnemu poslancu Streklju, da centralna vlada ne misli na razpust deželnega zbora, ker bi razpust nič ne hasnil, kajti vse stranke bi obdržale sedanje mandate in bili bi tam, kjer smo sedaj. Precej različna sodba glede razpusta pri enem in drugem ministrskem predsedniku.

Tržaški namestnik je bil za razpust, kakor hitro je uvidel, kaj se godi med strankami ter da je nemogoče doseči kak modus vivendi. Beck je rekel: počakajmo še malce, poskusimo še enkrat. Ali med tem je šel

in prišel je Bienenrth, ki poje čisto drugačno pesem o razpustu goriškega deželnega zbora. Kdo ga je poučil, da bi se nič ne spremenilo, ako se razpusti deželni zbor? Kdo ga je prepričal o tem, da po novih volitvah se vrne sedanje razmerje med strankami v deželni zbor?

Razpust goriškega deželnega zbora so zahtevale prvotno vse štiri stranke: Slovenski klub, laški liberalci, slovenski klerikaleci in laška ljudska stranka. Dočim Slovenski klub in laška ljudska stranka dosledno vedno še zahtevata razpust deželnega zbora, so utihnili laški liberalci in slovenski klerikaleci, ki imajo v rokah deželni odbor, sredi katerega prav se je vnel hud boj v goriškem deželnem zboru. Pajner in Gregorčič si mislita, da če že ni mogoče priti pri sedanjih razmerah do zakonitega deželnega odbora, pa naj deluje naprej nezakoniti. Sedanja vlada je na njihovi strani.

Na Goriškem sodimo, da bi nove volitve vse drugače porazdelile mandate, tako, da bi utegnili to britko čutiti laški liberalci in slovenski klerikaleci. V laški skupini mest in trgov je potreba le, da gre v Gorici

par sto Slovencev volit kandidate laške ljudske stranke, pa pride ta stranka v deželni zbor z 10 mandati in laškim liberalcem jih ostane le še 5:3 iz veleposestva in 2 iz kupčijske zbornice; v splošni kuriji in kmečkih občinah se laškim liberalcem niti ne sanja več o kakem mandatu. Izključeno ni, da utegne prodreti laška ljudska stranka tudi brez slovenske pomoči v skupini mest in trgov. V laškem veleposestvu se je bil pri volitvah hud boj; liberalci so zmagali največ še s Pajerjevim imenom. Tudi tukaj ne sedijo laški liberalci popolnoma na gorkem. Verjetnost je velika, da se v teh dveh skupinah lahko obrne par mandatov v korist laške ljudske stranke. Prav nikjer ni zagotovila, da ostane pri starem, kakor pravi Bienenrth.

In kako je na slovenski strani? Bienenrth pravi, da bi tudi tukaj nove volitve ničesar ne spremenile. Ali res ne? V »Slovenskem klubu« so poslanci iz splošne kurije, iz trgov in industrialnih krajev, iz veleposestva in kraških kmečkih občin. Te mandate bi torej obdržal »Slovenski klub« po Bienenrthovi sodbi, ne pridobil bi pa nič. Kdo ve, kako bi bilo v kmečkih občinah goriške okolice? Glede volitev v tej skupini v goriški okolici je bilo zadnjič premalo organiziranega dela. Če bi ga bilo več, bi bili klerikaleci poraženi; tako pa so bili zmagali le z malim številom glasov z dvema mandatoma. Berbuč pa je bil prišel v ožjo volitev, pri kateri je prodrl s celimi 3 glasovi večine, kar bi se ne bilo zgodilo, ako bi bili storili vsi naši volilci svojo dolžnost. Le iz Vrtojbe jih je ostalo 15 doma; pa tudi drugodi, ker so bili ljudje že utrujeni od volitev. Če bi bili šli le Vrtojbeni vsi volit, bi Berbuč ne bil več izvoljen! Nad goriško okolico obupavajo klerikaleci. Pri prihodnjih volitvah utegnejo izgubiti tu vse 3 mandate. Potem jim ostaneta le še gorska dva mandata. Pa še tam je bil prišel en klerikalni kandidat v ožjo volitev. Gregorčičeva zmaga pa je bila vse drugo prej, le ne sijajna. Gregorčič kar ni hotel verjeti, kako je mogoče, da je prišlo v Gorah do ožje volitve. Celu v Gorah ni izključeno kako presenečenje za klerikalece. — Ni morda preoptimišča sodba to, ampak tako stoji stvar sedaj.

Mislino, da bi nove volitve preobrazile deželni zbor tako, da bi mogel priti takoj do rednega dela, ker bi bila odstranjena težava z izvolitvijo deželnega odbora.

Takih misli je tudi primorska vlada, ali centralna je ubrala drugo pot, ker bi rada pomagala sloven-

skim klerikalcem zopet na noge. Tak občutek imamo in najbrže se nič ne motimo. Goriška klerikalna stranka vabi pridno v svoj tabor »agrarce« in laska se socialnim demokratom, da bi mogla tako ujeti zase kaj več glasov za eventualne nove volitve. Gregorčič hvali dr. Tumo po svojem glasilu ter ga goni proti naprednjakom. Dr. Tuma divja in hodi okoli ter išče, kje bi požrl kakega naprednjaka. Gregorčič vabi vodo na svoj mlin — vlada pa čaka. Vlada vidi nerada korenite izpremembe, zato hoče pomagati rešiti, kar se še rešiti da, doslej gospodujočima strankama: slovenski klerikalni in laški liberalni.

Ali ker je gotovo, da se sedanje razmerje med strankami v deželnem zboru ne da spremeniti, ker ostajajo vse nepremično pri svojih zahtevah, mora končno vendarle priti do razpusta deželnega zbora. Kdaj se to zgodi? Vlada dopusti, da pridemo z novim letom v ex lex stanje, potem bo cincala in cincala; proti spomladu, ko bo zopet čas deliti spovedne listke ter ko odide, kakor vsako leto, na stotine in stotine volilcev iz dežele s trebuhom za kruhom, takrat pa utegnemo priti do novih volitev. Seveda, če obvelja stališče centralne vlade in če bo močnejši glas goriškega ljudstva slovenskega in furlanskega, da je treba deželni zbor takoj razpustiti, ker opravičeno je pričakovanje, da nove volitve spremenijo položaj v deželnem zboru tako, da bo mogel redno delovati ter da ne bo težav za izvolitev deželnega odbora.

Bienenrthove besede so razgrele goriško ljudstvo. Zato se pripravljajo na nove korake, da se pouči Bienenrtha prav o volji ljudstva. Gospodarska obstrukcionistov smo sili vsi in nikakor nas ni volja trpeti, da bi ti ljudje kar naprej delali škodo naši deželi. Teh homatij naj bo konec! To pa je mogoče edino potom novih volitev.

Za slovensko vseučilišče.

(Manifestacijski shod v Trstu za slovensko vseučilišče v Ljubljani.)

Tržaški Slovenci so priredili že mnogo velikih shodov, a še malo tako imponantnih in burnih kakor je bil manifestacijski shod za slovensko vseučilišče.

V imenu sklicateljev je otvoril shod gospod dr. Rekar, s primeranim ogovorom pojasnil važnost tega shoda in pomen slovenskih prizadevanj za pridobitev vseučilišča.

Za predsednika shodu je bil izvoljen akademik g. Borštnik.

Referent je bil akademik g. Iv. M. Čok, ki je v izborni sestavljenem poročilu slikal položaj in trpljenje slov. dijaštva na nemških univerzah in v živih barvah očrtal neobhodno potrebo slovenske univerze v Ljubljani. Obenem je za zdaj priporočal slov. dijaštvu naj zapusti negostoljubni Dunaj in Gradec in naj gre študirat v Prago.

Drugi govornik g. dr. Stare je pozival slovenski narod na resno in neumorno delo za pridobitev lastnega vseučilišča.

Tretji govornik je bil državni poslanec dr. Rybář, ki je povedal, da je »Narodna zveza« ukrenila vse potrebno, da se tem škandaloznim razmeram naredi čimprej konec in je za prvi hip tudi nabrala med seboj 600 K kot momentano podporo stradajočim dijakom.

Govornik je apostrofiral vlado, kako brezobzirno nastopa tukaj proti pešici izstradanih slovenskih dijakov in kako na drugi strani dovoljuje vse mogoče in nemogoče, oholim nemškimi buršem.

Dr. Rybář je tudi omenil interpelacijo, ko je v soboto stavil na ministrskega predsednika, v kateri pozivlja poslednjega, naj glede na govor italijanskega zunanjega ministra Tittonija v italijanski zbornici, — pojasni, je li res italijanska vlada vplivala na dunajsko, glede ustanovitve italijanskega vseučilišča v Trstu in je li res avstrijska vlada pripravljena ustreči migljaju, oziroma vplivu ministra Tittonija?! (Viharni klici po vsej dvorani: Škandal za bojazljivo vlado! Dol s tako strahopetino!)

Govornik je pozval vse Slovence, naj se čvrsto zavzamejo za slovensko vseučilišče v Ljubljani.

V imenu »Narodne delavske organizacije« je govoril gospod dr. Mandić in izjavil, da pojde slovensko tržaško delavstvo kot en mož v boj za kulturne zahteve Slovencev.

Socialni demokrat Regent je izjavil, da je jugoslovanska socialna demokracija sicer za slovensko univerzo v Ljubljani, da pa hoče tudi italijansko univerzo v Trstu. — Ta izjava je vzbudila velik hrup. — Regent je potem začel napadati politično društvo »Edinost« in se končno spozabil tako daleč, da je rekel: »Če me imate za izdajalca naroda, bom tudi izdajalec in kot izdajalec delal za narod proti narodnjakom. To je zbrano občinstvo tako razburilo, da je moral Regent izginiti z govorniškega odra.

Regentu je odgovoril dr. Rybář in dokazal tržaškimi socialnim demo-

LISTEK.

Na rodni tleh.

Povest; spisal Fr. Rant.

(Dolje.)

VII.

»Topolna — eno minuto,« je izkliceval sprevodnik odpirajoč vrata železniškega kupeja pri dunajskem brzdovlaku.

Iz kupeja je smeje se zadovoljno skočil Marko Košan in vrgel svoj prtljago staremu Tomažu, ki ga je pričakoval na kolodvoru.

»Vsi zdravi in veseli?« je vprašal Košan gredeč s Tomažem k svojemu vozu. »In novega ni nič.«

»Vse zdravo in veselo, gospod župan,« je odgovoril Tomaž in se široko smejal. »In kar je novega, se vam je tako sproti poročalo.«

Sedla sta na voz in se peljala po zamrzli cesti proti domu.

Marko se je vračal z Dunaja. V nasprotju z vsemi svojimi prejšnjimi sklepi je bil ostal vso jesen in do pozne zime v Topolni in se je šele po novem letu odpeljal na Dunaj, da tam končno uredi vse svoje zadeve. Nameraval je ostati cel mesec na Dunaju, a že čez štirinajst dni ga je

prevzelo tako hrepenenje po domu, da mu v prestolnici ni bilo več obstanke.

Ko se je zdaj peljal po tej beli cesti, mu je prišlo na misel, kako slabovoljen je bil tedaj, ko se je tod vozil pred nekaj meseci, prvič po večletni odsotnosti.

»Kako se je vse izpremenilo,« si je mislil Marko. »Pred nekaj meseci sem se jezil na vse, kar sem tu videl. Prav nič me ni zanimalo. Domači kraj je bil zame izgubil vso privlačno silo, na rodni tleh sem se čutil tako nesrečnega, kakor bi bil v pregnanstvu. Pač sem bil že tedaj sit dunajskega življenja, in sit brezskrbnega lenuštva, a vendar sem bil odločen to življenje nadaljevati. Svoj dom sem hotel prodati in se za vedno razločiti od te ljube dolinice. In zdaj sem vesel, da doma nisem prodal, da mi je ostal in ta dolina mi je ljuba, kakor nobena druga na svetu. Da, celo ta naslov, ki mi ga dajete, me veseli.«

»Gospod župan — to kaže, da mi zaupajo in da me smatrajo za človeka, ki jim je koristen.«

Temu razmišljanju je naredil konec Tomaž, čim je privozil do sveta, ki je bil Markova last. Obrnil se je na kozlu in začel Marku razlagati, kaj je tod vsajeno, kaj se bo tam sejalo, kako je z živino in kako s krmo in je končno obširno utemeljeval

svoj nasvet, naj Marko dva vola proda, ker je zdaj cena visoka in bo kupčija ugodna. Marko je poslušal z veliko pozornostjo, včasih tudi kaj ugovarjal ali vsaj povpraševal ter sploh posvedočil, da se resnično zanima za gospodarstvo na svojem posestvu.

»Če premislím, kako se je v tem času premenil,« je sam pri sebi ugalbal stari Tomaž. »Ko sva se pred pol letom tukaj peljala, se je čemerno držal in ni nič govoril — danes je pa tak, da ga je človek kar vesel. Kaj je neki vzrok. Ženska že nobena, ker se za nobeno dosti ne zmeni. Kaj torej? Morda ima le prav občinski pisar, ki pravi, da rodna tla nikdar ne izgube svoje moči nad človekom.«

Pripeljala sta se do doma. Na svoje začudenje je Marko tam našel debelega topolskega notarja.

»Kar strpeti nisem mogel,« je dejal notar, ko je Marku segel v roko. »Pomislite, pravdo za vodno silo je občina dobila.«

»Res? Ah, to me pa od srca veseli,« je vzkliknil Marko. »Občina se vam mora posebno slovesno zahvaliti, da ste to stvar tako srečno izvedli.«

»Meni — zahvaliti?« je z začudenjem vzkliknil notar in z vnumo dostavil: »Vam — vam naj se zahvali. Vi ste to stvar dognali. Vi ste obletali vse oblasti, prebrskali stare

zemljiške knjige in starodavne listine ter s silnim trudom zbrali ves materijal. Jaz sem le vložil, kar ste vi sestavili.«

»Ali — prosim vas — gospod notar.«

»Kaj bi prosili — kar je res, je res,« se je notar razburil. »Najmanj dva meseca ste se trudili, žrtvovali čas in denar — zdaj pa naj bi človek ne rekel, da ste vi rešili občino vodno silo, ki je vredna svojih petdesettisoč kron kakor le kaj?«

Marko se je zmenil z notarjem, da pride še zvečer v mesto in je naročil Tomažu, naj popelje notarja v Topolno.

»Torej smo pravdo za tisto vodno dobili?« je vprašal Tomaž, ki je bil ves čas pozorno poslušal pogovor svojega gospodarja.

»Da, da, dobili smo jo,« je potrdil notar.

Tomaž je pokimal in šele, ko je bil pri vratih je rekel, kakor bi govoril sam s seboj: »Ljudje bodo veseli, da, prav veseli bodo.«

Marko je to slišal in spreletelo ga je toplo čustvo, spoznanje, da je svoji občini koristil.

Že naslednjega dne se je oglašil pri Vrhovčevih, a ni našel nikogar doma.

»Gospod so šli v mesto,« mu je pojasnjevala služkinja, »gospa so v

Ljubljani, gospodična Pavla pa strežejo stari Marjeti.«

»Kdo je to?«

»Stara kmetica, ki bo vsak hip izdihnila.«

Marko si je dal pokazati ne daleč od gradiča stoječo kočo stare Marjete in je šel tja, da vsaj pozdravi Pavlo. V hiši so ravnokar pripravili mrtvaško svečo.

»Vsak hip bo konec,« je dejal ves sključen stari, ki je sedel v veži.

Marko je rahlo odprl vrata in pogledal v sobo. Pavla je stala kraj postelje in je držala umirajočo žensko na rokah.

»Malo potrpite, saj bo hitro bolje,« jo je potolažila Pavla še enkrat. V tem hipu je stari ženi klonila glava vznak, zasopla je še enkrat globoko in njenega življenja pot je bila končana.

Pavla se je ustrašila in polglasno vzkliknila, dočim so druge ženske v sobi začele na glas moliti. Marko je hitro zaprl vrata. Hotel je počakati v veži, da se Pavla sama pripravi za odhod.

Prišla je šele čez dlje časa. Poznalo se ji je, da je jokala in da jo je smrt stare žene močno razburila. Molče je dala Marku roko, a čitala je v njegovih očeh, da ceni njeno človekoljubno pomoč ubogi stari ženi in to je njenemu srcu dobro delo.

kratoma, da je njih delovanje protina-rodno.

Sprejeta je bila potem sledeča resolucija:

Javni shod celokupnega tržaškega Slovenstva, sklican po slovenskem tržaškem akademskem dijaštvu, v »Narodnem domu« v Trstu, dne 6. grudnia 1908.:

1. Slovesno zahteva slovensko vseučilišče v Ljubljani ter pozivlja vlado, da stori brez odloga vse potrebne korake k oživitvenosti te naše kulturne zahteve in se popolnoma strinja s stališčem »Narodne zveze« na Dunaju;

2. najodločnejše protestira proti divjaškim nastopom nemškega dijaštva in proti gazenju najnaravnejših pravic s strani akademične oblasti, napram slovenskemu dijaštvu v Gradu in na Dunaju.

3. pošilja iskrene pozdrave slovenskemu dijaštvu, bodreč je k nadaljnjemu složnemu nastopu in delu.

Ta resolucija je bila sprejeta soglasno ob velikanskem navdušenju, ploskanju in živio-klicih. — In ko je predsednik pozval zborovalce, naj vzdigne roko, kdor je proti, dvignila se je samo ena roka, med tem, ko je sodrug Regent držal roke v žepu in — kakor pravijo poredni ljudje — kazal v žepu — fige.

Sodrug Regent, ako tudi videč razburjeno maso, je hotel vendar zopet govoriti. Ali nastal je tak srdit odpor, da se ga ni prav nič razumelo, in je moral prenehati.

Ko je še dr. Rekar predlagal, da se bo v veži nabiralo za stradalce dijake, je predsednik zaključil to impozantno in viharno zborovanje. Množica je med pevanjem »Hej Slovani« zapuščala dvorano.

Po shodu je kakih 1000 zborovalcev napravilo demonstracijski obhod po mestu. Na borznem trgu bi bilo prišlo do spopada z Italijani, ako ne bi bila to preprečila policija. Tam je bilo aretiranih 52 Italijanov. Ko so se naši vračali od »Narodnega doma« v svoje domove so bili pri kavarni »Chiozza« izvižgani in provocirani, nakar so pretepli nekaj Italijančkov, prevrnili nekaj miz in pobili par šip. Došla policija jih je razgnala z golimi sabljami. — »Piccolo« od ponedeljka radi tega dogodka piše na dolgo in široko, laže in obrekuje naravnost nesramno in ščuva Italijane proti Slovincem.

Policija je pa radi nedeljskih dogodkov prepovedala vsako zbiranje na ulicah.

Omenjeno naj bode, da se je po shodu nabralo za ubožne slovenske akademike na Dunaju 223 kron.

Državni zbor.

Dunaj, 9. decembra. Že dolgo ni bilo v parlamentu tako nemirno, kakor med današnjim govorom ministrskega predsednika barona Bienenrtha. Češki radikali so obkladali ministrskega predsednika s psovkami, na kakršne bi moral reagirati največji tolovaj. Slišali so se klici: Lažnivec! Vse je nesramna, podla laž, kar nam tu blebetate! Sramujte se, da kot ministrski predsednik tako drzno lažete! Najvišarnejše je bilo med njegovim govorom o nagli sodbi v Pragi. Duhovi so se nekoliko pomirili, ko je začel baron Bienenrth govoriti o koalicijski vladi ter izjavil, da bo njegova glavna skrb, položiti vlado zopet v roke parlamenta. Razmeroma mirno je zbornica tudi poslušala njegovo napoved, da vlada že prihodnji mesec predloži zakonski načrt o ustanovitvi italijanske prav-

Slišala je tudi že pri odhodu, kako je stari kmetič v veži hitel ženskam praviti: »Ves pogreb bodo plačali gospod Košan« in hvaležen pogled je Marka zadel iz njenih jasnih oči.

Šla sta skupaj proti Vrhovčevemu gradiču v prijaznem, zaupnem pogovoru, kakor bi bila vsak dan skupaj.

»Anice nisem utegnil obiskati na Dunaju,« je pripovedoval Marko. »Imel sem čez glavo opravkov. A rad bi vedel, kako se ji godi.«

»Dobro se ji godi, četudi ne tako, kakor si je morda predstavljala,« je pripovedovala Pavla. »Napoved se mora priznati, da je iz malega mesteca in da se že po svoji naravi ne more tako hitro uživati v dunajski razmere. Jaz sem bila z mamico že po Božiču na Dunaju in sem spoznala toliko ljudi, da si še njih imen nisem zapomnila.«

»Kaj ima Anica toliko znanstva?« se je čudil Marko.

»To ravno ne, a Brnot vabi vedno najrazličnejše ljudi k sebi. Prava menažerija se včasih zbere. Pri večerji se pripravajo na ves glas o političnih in takih rečeh in se še ne zmenijo za navzoče dame. In po večerji popivajo do pozne noči in se zopet pripravajo. To vam je grozno. Zdi se mi, kakor bi bilo intriganje bistvo vse politike.

(Dalje prihodnjič.)

ne fakultete. Na klic poslanca Hribarja: »Kaj pa je s slovensko pravno fakulteto?« se je ministrski predsednik potuhnil, kakor da bi bil klic prešlišal. — Za ministrskim predsednikom je govoril poslanec Kunsehak, ki se je baval z narodnim vprašanjem ter naglašal, da so krščanski socialisti odločni Nemci. — Nato je začel poslanec Marekhl vezati otrobe v prilog spodnjestajerskemu nemškutarstvu. Govornik je opisoval strah panslavizma, ki se kaže posebno v tem, da je v Ljubljani v razsvetljenem oknu razstavljena slika srbskega prestolonaslednika (Grozla!). Vprašal je, zakaj je vlada čakala v Pragi tako dolgo in zakaj se v Ljubljani še sedaj obotavlja. Sploh je govornik premleval vse budalosti in izmišljotine, ki jih je čital v obskurnih nemških listih. Tako je interpeliral vlado, zakaj je dovolila, da so se v Ljubljani imenovali ulice po žrtvah 20. septembra. (Tu je ljubljanski župan izvedel veliko novost). Govorniku je posebno na srečo »Slovenski Narod«, iz katerega je imel prepisan najboljši del svojega govora. Seveda marsikaj ni razumel, marsikaj pa je hudobno zasukal. Napad na Slovence v Ptujju je seveda opravičeval, in to najbolje osvetljuje vso veljavnost njegovega govora. — Poslanec dr. Masaryk je govoril o dogodkih v Pragi. Poročila o čeških demonstracijah so bila skrajno pretirana, razburjenje v Pragi je bilo umetno povečano, zato je nagla sodba neutemeljena. Končno je govornik izjavil, da noben Čeh ne more glasovati za nujnost proračunskega provizorija. — Jutri je zopet seja. Glasovanje o proračunskem provizoriju bo v ponedeljek ali v torek.

Parlamentarni položaj.

Dunaj, 9. decembra. Jutri bodo volitve štirih podpredsednikov in štirih zapisnikov. Nemški kandidati je dr. Steinwender, češki pa poslanec Zazvorka, ker je dr. Hruban odločno odklonil kandidaturu. Socialni demokratje kandidirajo poslanca Pernerstorferja. Za četrtega podpredsednika se morajo zediniti Jugoslavlani, Malorusi in Italijani. Predsednik dr. Weiskirchner se zavzema za Italijana dr. Concija, ki pa bi moral obljubiti, da po preteku enega leta odstopi v prilog kateri ostalih dveh strank. »Narodna zveza« pa vztraja soglasno pri kandidaturi poslanca Pogačnika. O kakem kompromisu Jugoslavlani se slišati ne morejo.

Poslanec baron Fuchs je sklical za petek svoj odsek, da se posvetuje o spremembi poslovnika, ki bi onemogočil obstrukcijo čeških radikalcev.

Železniški odsek bo jutri razpravljal o podržavljenju železnice.

Dogodki na Balkanu.

»Mirna Bosna«.

Dunaj, 9. decembra. Vojno ministrstvo je dobilo včeraj iz Sarajeva obvestila, da so vse vesti o srbskih vstajih nerene. V notranjosti, kakor tudi na mejah je popolnoma mirno. Resnica je, da so blizu meje srbske čete, toda ukaz imajo od svoje vlade, da morajo mirno čakati ter ne smejo prekoračiti meje.

Ustava za Bosno in Hercegovino.

Sarajevo, 9. decembra. V krogih višjega uradništva govore, da je v upravi obeh anektiranih dežel v najkrajšem času pričakovati velike spremembe. V skupnem finančnem ministrstvu na Dunaju že izdeluje posebna komisija načrt za ustavo v Bosni. Zaradi tega se je tudi v obeh parlamentih zavlekla razprava o aneksiji.

Pogajanja med Avstro-Ogrsko in Turčijo.

Carigrad, 9. decembra. Avstro-ogrski veleposlanik grof Pallavicini je imel razgovor z velikim vezirjem o sredstvih, kako bi se dosegel sporazumljivi zaradi Bosne in Hercegovine. Grof Pallavicini je izjavil, da se Avstro-Ogrska želi sporazumno s Turčijo udeležiti evropske konference. To pa bo mogoče le tedaj, ako turška vlada po svojih močeh ustavi bojkot proti Avstro-Ogrski. Veliki vezir je odgovoril, da vladni poslani nikake zveze z bojkotom in vladi ni mogoče vplivati na ljudsko voljo.

Glasilu mladoturškega odbora piše, da je bojkot mogoče ustaviti le tedaj, ako da Avstro-Ogrska turškemu narodu za užaljeno narodno dostojanstvo zadoščenje, ako prevzame en del javnih dolgov za Bosno in Hercegovino, ako pritrdi spremembi carinskega tarifa ter podpira turške zahteve na konferenci.

Razporejenost v Črni gori in Srbiji.

Dunaj, 9. decembra. Glasom informacij, ki jih je dobilo vojno ministrstvo iz Srbije, odločilni politiki niso več navdušeni za vojno. Posebno Pašić deluje z vsem vplivom proti vojni. Zato pa vlada v Črni go-

ri med narodom veliko navdušenje za vojno. Na Dunaju se tolažijo s tem, da je knez Nikola v Petrogradu opetovano zadržan, da brez privolenja Rusije ne bo napovedal vojne.

Oboroževanje v Srbiji.

Belgrad, 9. decembra. Ker potrebuje vlada denar za oboroževanje, so se vse projektovane zgradbe železnice sistirale. Znesek 16 milijonov frankov, ki so bili namenjeni za železnice, se je že porabil za vojne namene. Nadalje se je vzelo 10 milijonov pri otomanski banki in 5 milijonov pri berlinski trgovski družbi. Iz državne blagajne se je vzelo nad 1½ milijona.

Včeraj je prispela v Solun druga velika pošiljatev srbskega vojnega materiala za Srbijo. Tretji transport pride dne 20. t. m.

Bolgarska odškodnina Turčiji.

Sofija, 9. decembra. Bolgarska vlada je obvestila velesile, da ne more dovoliti Turčiji odškodnine več kot 82 milijonov.

Italijansko - ruski dogovor.

Berolin, 9. decembra. Rusija in Italija sta sklenili tajno pogodbo za ohranitev statusa quo na Balkanu.

Napad na Ruse v Perziji.

Petrograd, 9. decembra. Pred Tebrismom so perzijski vstajši plemena Satar-Kana napadli ruske kozake. En ruski častnik in trije kozaki so obležali mrtvi. Perzi so imeli 17 mrtvih.

Naša bodočnost.

X.

Kdor je v resnici zvest svojemu narodu, ta izpolnjuje narodne dolžnosti kot nekaj, kar se samo ob sebi razume, ne kot kaj nadležnega. Da je bilo pri nas samo malo ljudi te vrste, nam priča suho dejstvo, da so se nemški trgovci med nami gospodarsko tako utrdili, da se poleg njih slovenska trgovina ni mogla razviti v toliki meri, kakor bi se bila morala, če bi se bili Slovenci le količkaj držali svojega narodnega gospodarskega programa.

Gospodarska emancipacija obstoji v tem, da dajemo v vsem in v vsakem oziru Slovincem prednost. »Svoji k svojim« ne pomeni samo, naj hodi Slovinci le k slovenskemu trgovcu in obrtniku. »Svoji k svojim« je dolžnost, ki se nanaša na vse slučaje življenja. Če potrebujš uradnika, vzemi Slovence in če tega ni, kakakega drugega Slovana; če si bolan, pokliči zdravnika, ki je Slovenec (narodne dame kličejo k bolnim otrokom posebno rade strupenega nemškega nacionalca, ki je vrh tega kot zdravnik še precej, recimo nepriporočljiv), če imaš kako pravdo, vzemi slovenskega odvetnika, če imaš skleniti kako pogodbo, pojdi k slovenskemu notarju. Vedno in povsod mora imeti Slovinci prednost.

S trgovci in z obrtniki imajo ljudje vsak dan opravkov in zato se tu najbolj pozna, kako se izvaja geslo »Svoji k svojim«.

Po 20. septembru se je začelo veliko tarnanje v slovenskih krogih: Kam pa naj hodimo, ko pa nimamo svojih trgovin.

Denimo, da res nimamo trgovin, ki bi bile zmogne za konkurenco. Kaj izhaja iz tega? Samo žalosten, naravno sramoten dokaz naše lahkomiselnosti, mlačnosti in brezbrzičnosti. Če res nimamo trgovin, smo tega sami krivi, ker svojih ljudi nikdar nismo podpirali. Kako naj se pa slovenska trgovina razvije, če nosijo Slovenci svoj denar narodnemu nasprotniku?

Prvi dan še ni nobena trgovina na vrhuncu. Vsak trgovec začenja z malim in razširja in izpopolnjuje svoje podjetje polagoma. Razvoj njegove trgovine je odvisen od odjemalcev; če hodijo ti k Nemcu, potem Slovenec seveda ne more naprej priti.

Z začetniki je treba vedno imeti nekoliko potrpljenja, ker ne more v par tednih ustvariti trgovine, kakršno ima lastnik že 30 ali 50 let obstoječe firme. Kdor to uvaža, kdor s tem računa, kdor uvideva, da mora podpirati Slovence tudi tedaj, če ne more kaj tako izbornost postreči kakor stara nemška firma, ta je pravi narodnjak.

To velja za obrtnike ravno tako, kakor za trgovce.

Če bomo svoje ljudi zvesto podpirali, se bodo razmere že tekom enega leta bistveno predrugačile. Vse, ki so jih doslej dajali Slovinci vsako leto Nemcem, so ogromne. Če odpade ta dohodek Nemcem in se razdeli med slovenske trgovce in obrtnike, je prekrat neizogiben in bo temeljit. V tisti meri, v kolikor bo nazadovala nemška trgovina in obrtnost, v toliki meri bo napredovala slovenska. Ta velevažni prevrat je odvisen edino in izključno od nas samih, v prvi vrsti od slovenskega ženstva.

§ 17 tisk. zakona.

Po septembrskih dogodkih je nastopilo za slovensko časopisje sploh, posebno pa za naš list izjemno stanje, nekako podobno tistim razmeram, ki so gnjavile časopisje v naši blaženi Avstriji pred letom 1862., ko je zagledal luč sveta naš že ob svojem rojstvu prepereli tiskovni zakon, ki se tekom dolgih 46 let gotovo ni izboljšal. Postavodajalec tedaj pač ni mislil, da se bo tekom let razvilo časopisje tako silno in mogočno, kakor se je v resnici, in na račun te postavodajalčeve kratkovidnosti je gotovo postaviti marsikateri paragraf tega zakona, ki je že sam na sebi prava mora časopisju sploh, v rokah samovoljnega oblastnega tolmača pa naravnost rabelj vsakega svobodnega migljaja nosilec javnega mnenja. In če gremo »navzdol« od samopravnega nemškega »Herrenvolka« pa do »zadnjega med zadnjimi« — našega »tudi« enakopravnega slovenskega naroda, nam v geometrični progresiji z velikanskim kvocijentom raste samovoljja tistih, katerim je naša zla sreča izročila na milost in nemilost naše časopisje.

Eden takih paragrafov tiskovnega zakona, ki se dajo raztegovati in stiskati kakor harmonike vaškega godca, je tudi § 17., katerega je ces. kr. policijska oblast začela po septembrskih dneh z vsilo uporabljati proti našemu listu.

Navaden državljani bi po svojem ravno tako navadnem umu in razumu mislil, da je zadostil svoji dolžnosti, ako je storil to, kar mu ta ali oni nesrečni paragraf nalaga po svojem besedilu, toda temu ni tako, o čemer more najbolje pričati vodja »Narodne tiskarne« g. Ignacij Verbajš, ki je tekom meseca novembra imel trikrat izredno čast, da se je moral zagovarjati pred ljubljanskim okrajnim sodiščem zaradi prestopka v smislu § 17. tisk. zak. G. Verbajš, dolgoletni vodja tiskarne, ni po septembrskih dneh prav nič, tudi za pičico ne, krenil od one v vseh avstrijskih tiskarnah, v katerih se tiska kak časopis, uvekovečene, v ravno tem § 17. utemeljene navade, da se začne obnemem z odposiljativjo dolžnostnih izvodov tudi z razpošiljanjem, oziroma raznašanjem ali razprodajo lista. Slavna c. kr. varnostna oblast pa je kar naenkrat, prej se ni menila za kaj takega, začela grozovito strogo paziti na to, kako se pri »Slovenskem Narodu« izvršuje določba § 17. Okrog tiskarne in po vseh bližnjih ulicah je vsak dan okrog 5. ure popoldne nameščena cela vojska detektivov, menda so jih prav zato celo z Dunaja naročili nekaj tucatov in jih prav zaradi + + + »Slovenskega Naroda« ne pošljejo nazaj. In vsa ta armada skrivnih in očitnih očes postave nima drugega naloga, nego da pazi, kdaj odneseta slugi dolžnostna izvoda varnostni oblasti in kdaj začno potem deliti list naročnikom.

Ali vse to še ni bilo dovolj. C. kr. policijski svetnik Wratschko je dal celo poklicati k sebi vodjo tiskarne ter ga primoral, da je podpisal nekak reverz, po katerem sme upravnistvo začeti z oddajo lista naročnikom in razprodajalcem šele sedem minut potem, ko sta odšla iz tiskarne slugi z dolžnostnima izvodom. Tiskarna in upravnistvo sta se pokorila tej nasilni odredbi in storila celo še več, — naročniki morajo redno čakati celih deset minut po odhodu onih dveh slug, da dobe svoj list. Vzlic temu pa je moral stati vodja tiskarne tekom meseca novembra trikrat kot obtoženec pred sodiščem, češ, da je zakrivil prestopke v smislu § 17.

Prva obravnava se je vršila dne 7. in 11. novembra. Nadzornik c. kr. policijski agent Ivan Kos je podal sledečo ovadbo:

Pri današnjem nadzorovanju (Überwachung) raznašalcev »Slovenskega Naroda« je udano podpisani opazil sledeče: Takoj po 4. uri popoldne se je zbralo več ljudi v poslojpu tiskarne.

Ob 4. uri 30 minut do 4. ure 45 minut je šlo potem 12 oseb iz tiskarne, ki so po mojem mnenju skrivaj nesli »Slovenski Narod« pod obleko.

Ob 4. uri 46 minut sta dva dečka odšla z dolžnostnimi izvodi, in sicer eden k c. kr. deželnemu predsedništvu, in drugi k c. kr. državnemu pravdnistvu.

Od 4. ure 50 minut do 5. ure 6 minut je prišlo potem 22 oseb z večjimi množinami listov iz tiskarne in so se razšli v različne smeri mesta, da jih razširijo.

Ljubljana, dne 30. oktobra 1908. Obtoženec se je zagovarjal, da je v smislu podpisanega reverza počakal, kakor vedno, deset minut po odhodu slug z dolžnostnima izvodom in šele potem dal raznašati list.

Pri obravnavi se je konstatiralo, da je bil dolžnostni izvod pri c. kr. deželni vladi ob 5. uri 7 minut, pri

c. kr. državnem pravdnistvu pa ob 5. uri.

Kot priča zaslišani c. kr. policijski koncipist z Dunaja, dr. Mihael Skubelj, je izpovedal, da je videl ta dan ob 4. uri 46 minut ženske, ki so nesle časopise iz »Narodne tiskarne«. Šel je za eno teh žensk v Dolenčevu trafikku v Prešernovih ulicah ter tamkaj kupil en izvod ob 4. uri 50 minut. Od tamkaj je šel k deželni vladi in srečal tamkaj slugo, nosečega dolžnostni izvod. Tedaj je bilo 7 minut čez 5. Telefoniral je nato c. kr. državnemu pravdnistvu, odkoder so mu odgovorili, da so dobili dolžnostni izvod pred tremi minutami (Sic!!! g. dr. vitez Luschani).

Sodnik je nato zasljal več prič, trafikantinj in njihovih uslužbenk, a vse so izpovedale, da so dobile list šele po peti uri.

Zagovornik obtoženec dr. Tavčar je ostro obsodil ta novi način šikaniranja, s katero zasleduje politična oblast »Slovenski Narod«, ter predlagal, da se obtoženca vzpričo jasne besedila postave in nesoglasja glede časa oprosti.

Sodnik je obtoženca oprostil, ker § 17. tisk. zak. določa, da ima tiskar dolžnost obnemem s pričetim raznašanjem periodične tiskovine oddati en izvod varnostni oblasti in je v smislu določbe z dne 5. svečana 1895, št. 1246, smatrati za kraj oddaje v tem slučaju tiskarno.

Drugemu slučaju je bila povod sledeča ovadba:

»Danes dne 6. novembra 1908 sta raznašalca »Slovenskega Naroda« z dolžnostnima eksemplaroma ob 4. uri 50 minut popoldne odšla k državnemu pravdnistvu in c. kr. deželni vladi iz tiskarne. Drugih šest raznašalcev je šlo iz tiskarne ob 5. ure do 5. ure 11 minut. — Kos.«

Sodnik je tudi v tem slučaju oprostil obtoženca in utemeljil svojo razsodbo z enakimi razlogi.

Državno pravdnistvo je vložilo vzklic, in včeraj stež se vršili vzkljeni obravnavi pri tukajšnjem deželnem kot tiskovnem sodišču.

Senatu je predsedoval dvorni svetnik Pajk, votanti so bili nadsvetnik Polec ter deželna sodna svetnika Vedrnjak in dr. vitez Luschani. Vzklic je zastopal dr. Kremžar, obtoženca pa dr. Savnik. Obtoženec ni bil navzoč.

Spis prvotne razprave čita dr. Luschani.

Sicer ne vemo, ali bi dr. vitez Luschani res, kakor je zatrjeval neki hudomušnež, tožil dotičnika zaradi hudodelstva v smislu § 209. k. z., ki bi ga obdolžil, da zna dobro slovenski, vemo pa toliko, da dr. vitez Luschani ni znal prečitati nekega pasusa, ki je za presojo cele zadeve vevležen, da, odločilen. Šlo je tu namreč za izpovedbo c. kr. policijskega koncipista dr. Mihaela Skublja o času, kdaj je oddal sluga dolžnostni izvod pri c. kr. deželni vladi. Ravno na podlagi te izpovedbe, ki jo je vitez dr. Luschani prečital napačno, je prvi sodnik mogel konstatirati nezanesljivost dr. Skubljeve ure in tako utemeljiti svojo oprostilno razsodbo.

Dr. Skubelj je tedaj izpovedal doslovno takole, kakor je tudi zapisano v spisu prve obravnave:

»Izvedel sem, da so bile 30. oktobra pozvane trafikantinj v »Narodno tiskarno«, da dobe tega dne številko »Slovenskega Naroda«. Videli sem, da so ob 4. uri 45 minut, morebiti ob 4. uri 46 minut šle ženske iz tiskarne in nesle časopise. Tega nisem videl natančno, če je bil »Slovenski Narod«. Potrditi pa moram, da ženske niso nič skrivale. Za eno tako žensko sem šel v trafikku v Prešernovih ulicah, ondi kupil številko »Slovenskega Naroda« ter stopivši iz trafike pogledal na svojo ur, ter videl, da je ravno 4. ura in 50 minut. Od tega časa, ko sem bil pred tiskarno in ko sem kupil to številko, je preteklo kvečjemu 5 minut. Nato sem šel takoj k deželnemu predsedstvu in sem na stopnicah našel moža iz »Narodne tiskarne«, nosečega služnostni iztis. Ta čas je bila ura 7 minut nad 5. Telefoniral sem nato c. kr. državnemu pravdnistvu, vprašaje, če je »Slovenski Narod« konfisciran, in sem izvedel, da se je prinesel pred 3. minutami.«

Dr. vitez Luschani pa je čital takole: »... da se je prinesel pred 3. uro« ter pristavil: »To bo najbrž pomota.«

Dr. Tavčar pa je ravno iz tega »pred tremi minutami« zaključil takole:

»Kar se tiče ure priče dr. Skublja, opozarjam na to, da je zmota lahko mogoča, da je njegova ura nezanesljiva, kar najbolje dokazuje to, da je po njegovi uri dospel dolžnostni eksemplar k deželni vladi šele 7 minut čez 5. uro, da je potem šele telefoniral državnemu pravdnistvu, s čimer je zamudil gotovo 5 minut in dobil odgovor, da je državno pravd-

(Dalje v prilogi.)

ništvo dobilo list pred 3 minutami. Državno pravdnštvo pa je imelo dolžnostni izvod že ob 5.

Med dr. Skubljevo uro in uro pri c. kr. državnem pravdnštvu je bilo torej razlike do 10 minut.

Mislimo torej, da smemo gospodu dr. vitezu Luschanu v bodoče priporočati, da točneje, brez »pomot« čita take važne izjave.

Dr. Kremžar: Po izpovedbi priče Kosa ne more biti več dvoma, da se je v prvem slučaju začelo prej z raznašanjem lista, predno so bili dolžnostni izvodi pri c. kr. deželni vladi, oziroma c. kr. državnem pravdnštvu. To pa ne odgovarja zakonu. Po § 17. tisk. zak. se sme sodišče, istočasno s predložitvijo dolžnostnih eksemplarov varnostni oblasti, začeti tudi z raznašanjem lista. Zakon se ne sme tolmčiti tako, da se sme že tedaj začeti z raznašanjem ali razpošiljanjem, ko se odpošlje dolžnostne eksemplare, temveč v istem hipu, ko dobi deželna vlada, oziroma državno pravdnštvo dolžnostne izvode v roko. To je edino prava razlaga, vsaka drugača bi bila nepravilna, protipostavna. Seveda so nekateri učenjaki drugega mnenja, ali sklicujem se pri tem na zbirko najvišjih razsodb št. 193. Predlagam, da se v tej zadevi ugodi vzklicu. Zadevo z dne 6. novembra pa prepušчам v razsodbo visokemu sodišču.

Dr. Šavnik je z ozirom na zadnje besede državnega pravdnika začel s slučajem z dne 6. novembra ter pripomnil, da je tu stvar tako jasna — popustil jo je že državnemu pravdniku sam — da je škoda daljših besedi. Priča Kos je v svoji ovadbi sam povedal, da je po odhodu slug z dolžnostnimi izvodoma poteklo ne samo 7, temveč celih 10 minut, predno so začeli list splošno razdajati, da je torej tiskarna storila še več, nego se je vodja tiskarne zavezal v onem reverzu napram policijskemu svetniku Wratschku.

Glede na prvi slučaj pa pravi, da misli o § 17. gotovo liberalneje, kakor pa državni pravdnik. Če bi se te določbe morale tako izpolnjevati, kakor zahteva državni pravdnik, potem bi se nalagale časopisju verige, ki mu jih je država že tedaj hotela sneti, ko se je ustvaril ta tiskovni zakon. Sicer pa je tudi priča dr. Skubelj v navzkrižju z vsemi drugimi pričami, ki so vse odločno potrdile, da so morale čakati do 5. lista in da ga niso dobile ob 4. uri 46 minut, ali še prej. Govornik sam je bil tudi tedaj tamkaj in želel dobiti list, pa ga pred 5. uro ni dobil. Je pa tudi splošna praksa, katero je v nekem slučaju tudi kot pravilno spoznalo c. kr. državno pravdnštvo v Gorici, da se začne istočasno z raznašanjem lista, ko se odpošlje dolžnostni izvodi v cenzuro. Predlaga, da se vzklic zavrne.

Po skoraj tritetrtnem posvetovanju proglasi predsednik razsodbo, po kateri je sodišče spoznalo obtožena krivim, da je dne 30. oktobra kot tiskar »Narodne tiskarne« dopustil, da se je začel »Slovenski Narod« raznašati že ob 4. uri 30 do 45 minut, dočim sta šla odnašalca dolžnostnih izvodov iz tiskarne šele ob 4. uri 46 minut, da je torej kot tiskar začel z raznašanjem lista pred oddajo dolžnostnih izvodov ter tako zakrivil prestopke v smislu § 17. tisk. zak. ter se obsodi na 40 kron globe, v slučaju neizterljivosti 4 dni zapora ter povrnitve stroškov kazenskega postopanja.

Glede slučaja z dne 6. novembra se vzklic zavrne.

Razlogi: § 17. tisk. zakona pravi: Od vsakega posameznega lista ali zvezka periodične tiskovine ima tiskar obremen s pričetim (naglašeno! — Poroč.) raznašanjem ... oddati (naglašeno! — Poroč.) en izvod varnostnemu oblastu. Obremen s pričetim raznašanjem se mora torej oddati. Prej se ne sme pričeti z raznašanjem, dokler se ne odda en izvod varnostnemu oblastu. Dokazano pa je, da je dne 30. oktobra šlo med 4. uro 30 in 4. uro 45 minut 12 oseb iz »Narodne tiskarne« in kakor je dr. Skubelj potrdil, je v trafiki v Prešernovih ulicah sam kupil en izvod ob 4. uri 50 minut, med tem ko sta odnašalca dolžnostnih izvodov odšla k deželni vladi, oziroma državnemu pravdnštvu ob 4. uri 46 minut. Gotovo se je torej »Narod« prej raznašal, predno so bili dolžnostni izvodi pri deželni vladi in državnem pravdnštvu, to pa je prestopki po § 17. tisk. zak. Obtožena je torej sodišče spoznalo krivim in ga, ker je bil že enkrat kaznovan radi enakega prestopka z 20 K globe, obsodilo na 40 K globe, v slučaju neizterljivosti pa na 4 dni zapora.

Glede slučaja z dne 6. novembra se pa sodišče ni moglo prepričati, da bi bil tiskar vedel, da še nista bila oddana dolžnostna izvoda, ko je začel z razdajanjem lista. Zavezal se je pri vladi, da bo počakal z raznašanjem 7 minut in priča Kos je sam izpovedal, da sta odšla odnašalca dolžnostnih izvodov iz tiskarne ob 4. uri 50 minut, drugi so pa dobili list ob

5. uri, torej na vsak način 10 minut pozneje. Počakal je torej več kot 7 minut in je po preteku tega časa pustil raznašati. Stori je to v dobri volji in se mu ne more očitati, da bi bil zanemaril svojo dolžnost. Zato je sodišče zavrnilo vzklic.

Kakor je videti, se sodišče direktno ni hotelo lotiti principijelnega vprašanja, kako naj se tolmachi določba § 17. tisk. zak., vendar pa je predsednik v utemeljitvi razsodbe izrekel besede, da se ne sme prej začeti z raznašanjem, dokler niso dolžnostni izvodi oddani, in po tem je razvidno, kako sodišče tolmachi ta paragraf. Vsekako se nam zdi tako tolmachenje nepravilno, nasprotujoče vsej dosedajni praksi, in stori bomo vse, da se bo stvar dovedla do svojega pravega konca na drugem mestu. Ako ostane pri tem, niso to več redne razmere, pač pa, naravnost povedano, protipostavno izjemno stanje, katero ni nikjer in nikoli utemeljeno, in za katerega primerno označbo na najprimernejšem mestu bomo poskrbeli v najkrajšem času. — r.

Dopisi.

Z Vrhnike. Miklavžev večer, ki ga je priredil v soboto vrhniški »Sokol«, se je obnesel nad vse pričakovanje dobro. Najbolj je ugajala naša za ta večer spisana mladinska igra s petjem »Sirota«. Trdosrčni, neusmiljeni drvar Kradež spodi v Miklavževi noči siroto Anico, katero je vzel po smrti njene dobre mame in po odhodu njenega očeta v Ameriko, k sebi, ven v mrzlo zimsko noč, ker ni hotela — krasti. Pokleknila je na zmrznjeno zemljo in jokaje prosila mamico v nebesih in sv. Miklavža, naj ji vrne očeta. Vile, skratke in gozdni mož so slišali njeno molitev in privedli so ji očeta nazaj, sveti Miklavž pa jo je bogato obdaroval. Njen oče je postal bogat mož, neusmiljeni in hudobni drvar Kradež pa je bil kaznovan s tem, da je moral od sedaj naprej služiti kot hlapec pri Anicinem očetu. — To je na kratko vsebina igre. Spisal jo je režiser dramatičnega odseka »Sokol« Fedor Gradišnik, pevske točke pa je uglasbil društveni pevovodja g. Fran Stojec. Igralo se je izborno. Posebno so ugajali pevski nastopi Vile Lepe (gdč. Albina Marinko), gozdnega moža (br. Tischler), sirote Anice (gdč. Milka Korenčan) ter škrtov in gozdnih vil. Občinstvu, ki je napolnilo prostorno dvorano do zadnjega kotička, je igra tako ugajala, da je zahtevalo, naj se igra še enkrat, čemur pa ni bilo mogoče ustreči. Oder je bil krasno dekoriran z naravnimi drevesi, pokritimi s snegom, kar je delo g. Ivana Tomšiča, ki mu izrekamo na tem mestu srčno zahvalo. Slikoviti in krasni so bili kostumi vil in škrtov, ki so jih napravili zastoj gdč. Marinkova in brat Kunstelj. Prisrčna jim hvala. Posebno zahvalo zaslužita še g. Stojec, ki je tako izborno uglasbil pevske točke in gdč. Pavla Götzl, ki je tako blagodušno sprejela poučevanje petja in spremljanje na klavirju. — Po igri je bilo razdeljevanje daril, nakar se je vršila prosta zabava. Ločili smo se s trdnado, da nam »Sokol« v kratkem zopet priredi tako izborno prireditev kot je bil »Miklavžev večer«.

Dnevne vesti.

V Ljubljani 10. decembra.

— Narodna delavska organizacija v Ljubljani. Pripravljalni odbor »N. D. O.« v Ljubljani priredi prihodnjo nedeljo, dne 13. t. m. ob 2. uri popoldne v veliki dvorani »Mestnega doma«, zaupen sestanek, na katerega lahko pridejo samo vabljeni. Na dnevnem redu je razgovor o ustanovenem občnem zboru »Narodne delavske organizacije v Ljubljani«. Kogar zanima snuječe se društvo pa bi ne dobil vabila, naj se oglasi zanj pri pripravljalnem odboru »N. D. O.« Selenburgove ulice št. 8. I. nadstropje od 6.—7. ure zvečer.

— Kristan je šel za Linhartom! Na nedeljskem shodu v »Mestnem domu« je Kristan kot vodja in kandidat med drugim izjavil, da se bo priskrbelo, da v zadevi vseučiliškega vprašanja slov. poslanci ne dobe odločujočih socialno-demokratskih glasov. To se kratko in jasno pravi: Kristan hoče angažirati socialno-demokratsko delegacijo proti zahtevi slovenskega vseučilišča! Kristan je po tej svoji izjavi obstal, ker je pričakoval aplavz slovenskega socialno-demokratskega delavstva. Toda bila je — grobna tišina! Slovensko delavstvo je čutilo, da je šel njihov vodja Kristan na protinacionalno pot, da je zakrivil celo kardinalno napako proti narodnostnemu programu socialne demokracije in torej tega ni moglo kvitirati z aplavzom. Kristan gre za svojim prednikom in tekmečem — Linhartom, kajti tudi ta je govoril

svoje dni z vso vneto za slovensko univerzo, a sedaj...! Kristan je nastopil s to izjavo ono pot, katero hodi sedaj Linhart, glavni sokrivce in povzročitelj 20. septembra! Kdo mu naj sledi?!

— »Mi pošiljamo »Rdeči prapor« na Nemško in s tem ohranimo slovenskega delavca svojemu narodu.« sta trdila Kristan in Koemur na nedeljskem shodu. Moramo trditev malo pojasniti! Orke in besede v »Rdečem praporju« in »Napreju« so res slovenske, toma misel je brezbarvna ali celo protinacionalna. Kakor Kristan in Koemur, trdi tudi lahko urednik ptujskega »Štajerca«, Linhart, da je »narodni organizator«, saj je tudi tam črka slovenska! Življenska pot imenovanega Linhart pa ravno dovolj jasno kaže doseđano narodno vzgojevalno silo in »tudi narodnost« jugoslovanske socialne demokracije! Pa poročate, to je slučaj. No, takih Linhartov je na slovenskem Štajerskem vse polno, ker se ravno jugoslovanska socialna demokracija niti ne skuša uveljaviti in tako stojijo socialni demokratje po Spodnještajerskem z eno nogo v svojem taboru, z eno pa v nemškem šovinističnem. Ko je ta ali oni bolje situiran, pa izgine socialni demokratizem in ostane ravno od te stranke posredno in neposredno vzgojeni — nemški šovinizem.

— »Narodna delavska organizacija«, ki se snuje v Ljubljani, že strši besedične voditelje naše socialne demokracije. Trdijo sicer, da imajo organizirane v svoji stranki vse delavce, ki so politično in tudi pri delu za kaj, toda v isti sapi pravijo, da se ruje z ustanovitvijo »Nar. del. organizacije« proti njim in njihovi stranki ter radi tega grozijo s protinacionalnim nastopom! Kaj se pa bojite, če imate samo pametne in sposobne ljudi? Resnično, od srca narodni socialno-demokratski naši gg. voditelji niso nikdar bili, zato je bil njihov uspeh tako klavren in so sedanje groznje — prazne.

— »Kranjska hranilnica« je nepoboljšljiva, dasi ji že teče voda v grlo. Na slovenska pisma še vedno dosledno nemško odgovarja menda iz jeze, ker se vsi ti dopisi tičejo veččinoma dvignjenih vlog in vrnenih posojil. Nam je to prav, bo tem prej prišel polom.

— »Najstarejša vloga v »Kranjski hranilnici« dvignena! Te dni je bila dvignena iz »Kranjske hranilnice« najstarejša hranilna vloga. Denar je bil vložen l. 1834. na ime Neže Aussenik. Prvotna glavnica je znašala 299 K. Od te glavnice se je nateklo obresti za 1816 K 80 v, da je torej lastnik hranilne knjižice, ki je imela številko 6277., dvignil skupaj znesek 2115 K 80 v. Ta denar je bil potemtakem dolgih 74 let naložen v »Kranjski hranilnici«, a sedaj je lastnik hranilne knjižice prišel do prepričanja, da »Kranjska hranilnica« ni več varen zavod in je zategadelj vlogo dvignil, da jo naloži drugje, kjer bo bolj varno spravljena. Slabo, da, sumljivo znamenje za »Kranjsko hranilnico« je, da se dvigajo iz nje vloge, ki so bile prej že več nego pol stoletja naložene v njej! Preudarnim in razsodnim ljudem daje to dejstvo — misliti!

— Na nočnejši sestank pri Kamničanu opozarja »Gospodarsko napredno društvo« za šentjakovski okraj gospod člane, da se ga zanesljivo udeležijo.

— Odlikovanja ob cesarjevem jubileju. Z Gorenjskega se nam piše: Gospod urednik! Ko premotrim v časnikih objavljena odlikovanja povodom 60letnice vladanja našega vladarja, zapazim, da so gospoda pri vladi v Ljubljani pozabili na našega triglavskega župnika gospoda Jakoba Aljaža na Dovjem. V radovoljskem okraju jih je mnogo, ki bi bili glave zastavili za to, da bo naš dični triglavski župnik g. Aljaž odlikovan; no, varali smo se župnik Aljaž, katerega ceni ves slovenski narod, ki ima izredne zaslugе za povzdigo turistik v Triglavskem pogorju, ki ga časte v krogih turistov in hribolazcev ne samo v Avstriji, nego tudi v inozemstvu, je bil kakor pred 10. leti tudi to pot preziran. Dovolj značilno! Ko dalje premotrujem odlikovanja, gospod urednik, kako ostrmim! O čem nisem mogel verjeti, ko čitam: »Župan Ornič v Ptuju! Kapa kosmata, si mislim, isti Ornič, ki je poleg ptujskega okrajnega glavarja brezvestno pustil, da je nabujskana drhal v Ptuju tolkla in razbijala po mirnih Slovenceh, katere drhal celo Slovenskim damam ni prizanašala. Mesto da bi bili odločilni krogi tega župana posadili na zatožni klop, so predlagali, da je bil odlikovan! On in ptujski okrajni glavar imata neposredno na vesti ptujske, ljubljanske, celjske, celovške in mariborske izgrede, imata neposredno na vesti, da je bila v Ljubljani prelita nedolžna kri, in za vse to je bil Ornič odlikovan! Kaj takega je mogoče le še v Avstriji! To je za nas Slovence nova zasnica, katero si bo treba

zapotniti! Prav je imel naš nepozabni ljubljeneč, dični pesnik Simon Gregorčič, ko je v 4. delu »Pravice sem šel po svetu iskati« svoje istinite pesmi »Z grobov« zapel: pravica, enakost je — v grobu! Istina, saj za nas je pravica in enakost le v grobu! Pač! Na Štajerskem, Koroskem in Kranjskem nimamo pravice, ampak na Goriškem so toli srečni, da jo imajo. Kje na Goriškem, se bo vprašalo? No, v Podmelcu jo imajo. To je 60—70 let stara, nekoliko že skljunačena, prijazna, skozinskož počtena ženica, z imenom Marija Pravica, katere pri nas na Gorenjskem krošnjari, in pletene jopiče, nogavice in rokavice po hišah prodaja. Vedno sem jo vesel, kadar jo vidim, saj takrat sem toli rečen, da zrem Pravico v oči, ker prave ne poznam. — Rojaki, sedaj saj znate za našo pravico!

— Skupila sta je pretečeni pondelj ob 7 znana vodmatska nemškutarja Petrič in Urbančič. Gre doh po cesti sta govorila kot po navadi v blaženi nemščini. Kaj sta govorila ne vemo. Neki gospod, ki je šel več časa za njima, ju pa kar nenkrat ustavi ter zahteva od Petriča »als von einem grossen (ironično rečeno) Deutschen« ime »Ich lasse nicht den dr. Krek beleidigen und ich lasse auch nicht den dr. Tavčer beleidigen.« Tako je vpil na nju. Oba dva sta seveda pričela nekaj momljati, dotični gospod je pa dejal: »Wenn Sie mir Ihren Namen nicht nennen wollen, so sind Sie ganz gewöhnliche Feiglinge Schufte!« Kaj sta napravila »gorej omenjena nemškutarja? Vse to sta mirno požrla ter šla — naprej. Gotovo ju je gna! slaba vest.

— Dva nemška burša sta si dovolila neslano šalo s tem, da sta nam poslala popravek, ki se gasi: »Opiraje se na § 19. tisk. z. k. zahteva, da se sprejme k članku »Nemški burši v Gradcu« v številki z dne 5. dec. t. l. sledeči popravek: Nisre, da sva »pristna nemška sina slovenskih staršev«, re: pa je, da sva pristna nemška sina pristnih nemških staršev. Gradeo, dne 7. decembra 1903 Jos. Kapsch, stud. iur.; Hans Luchner, stud. iur. — Nam se pač ne zdi vredno, da bi se prerekali s tema fantoma, ki sta svoje figamstvo pokazala pri zavratnih napadih na Slovence. Konstatujemo samo še enkrat, da sta čisto navadna renegata in prav nič drugega, ne! potem resnica pačita kakor hočeta.

— Naše »Pratike« priobčujejo priporočilne inserate »Kranjske hranilnice«, Lessnika, Kastnerja, Terdine, Kordina itd. Ker se teh pratik prodaja med ljudstvom na tisoče in tisoče, je umljivo, da so inserati v njih najboljše in najkvalitetnejše reklamno sredstvo. Ker so lastniki teh pratik od prvega do zadnjega slovenski podjetniki, smo upravičeni od njih zahtevati, da priobčujejo odslej v svojih izdajah samo inserate domačih tvrdk in onih tujih, ki nam niso sovražne ali nam vsaj ne morejo škodovati. Pričakujemo z vso gotovostjo, da se bodo te naše zahteve prihodnje leto uvaževale, ker za letos je žal že prepozno. Ravno tako zahtevamo od družbe Sv. Mohorja, da v svoji kolektar ne sprejme več nemških inseratov.

— Slovenec pač nima sreče, pa naj se obrne kamor boče. V ponedeljek zvečer je bil v Berlinu aretirani slušatelj strokovne šole za časnikarstvo, V. Gaberc. Šel je se po najbolj živahni ulici (Friedrichstrasse), postal za hip pri trgovini, ter ogledoval izložene reči. Kar ga prime nekdo za rokav ter ga označi za okrivljenega poneverjenja. Protiviti se, prositi in pretiti ni nič pomagalo, hajdi z »autodroško« na policijski revir. Ko so ga dobro preštudirali, so ga izpustili. Zamenjali so ga bili z nekim knjigovodjo.

— Na poti na Zidanem mostu so pač skandalozne razmere. Na slovensko vprašanje dobiš od uradne nemške odgovor in dobiš sploh vtisk, kakor bi bila ta pošta v rajhu. Tu v dš tudi zelo značilen napis za tamonjske razmere: »Hier sind zu haben Markenh-fischen zum Preise von K 152.« Tukej so na prodaj knjižice z zalepkami po ceni K 152. Li ni mogoče zboljati teh razmer?!! Na Zidanem mostu je tudi še par ne za ednih Slovencev na pr. F. Javančič, Fleischverkauf — Mesarija itd. Gospod Javančič bo gotovo razumel!

— Samo 40 dni Slovenec je bil o. kr. dvorni založnik Joh. Mathian. Ko mu je bil podeljen nastavec svetnika, odstranil je takoj papir s katerim je bil preplepen »K. k. Hof-fürant« Živelo mame!stvo! — Spremembe pri d. ž. železnicih. Aspiranta sta postala Vilj. Telechtmann v Boh. Bistrici in Jos. Petrič v R. colu. Premesčena sta pristav Vinko Škof od urada v tržaškem pristanišču k ravnateljstvu istotako asistent Al. Germek. Nadalje sta premesčena aspiranta Fr. Suha iz Jesenice k ravnateljstvu in Fr. Bisjak iz Kobarida v T. st.

— Iz šolske službe. Prof. sorja šolski svetnik dr. Janko B. z. j. in Alojzij Virbnik, oba na II. državni

gimnaziji v Ljubljani bosta s 1. jan. 1909 pomaknjena v VII. čin. razred.

— Učiteljske vesti. Učiteljica v Ljubljani gospodična Albertina Vajda in dosedanja šolska praktikantinja v Spodnji Šiški gdč. Angela Kraker sta imenovani za provizorični učiteljici na 5. razrednici pri Sv. Petru v Ljubljani. G. Slavoj Dimnik, učitelj v Postojni je imenovan za suplenta na pripravljalnemu razredu za srednje šole v Trstu.

Dr. Hinko Dolenc. Po dolgem bolehanju je v svojem rodnem kraju, doli pod svim Nanosom umrl upokojeni sodni tajnik gospod dr. Hinko Dolenc. Še pred nekaj meseci je s svojim neussahnim humorjem napolnil feljton našega lista in zdaj ga je nedodoma vzel smrt. Pokojnik je bil znan in spoštovan širom svoje domovine zlasti pa po Notranjskem in v Ljubljani. Bil je iz stare narodne rodovine, pravi tip kremenitega in zavednega Notranjca. Bil je preveč naroden, da bi se mogel v sodni službi povzpeti na višji čin; bil je »le bon juge«, kajti sodil je ne po mrtevih paragrafi, nego po duhu zakona poslušajoč vedno svoje pravilno srce. Bil je tudi politično delaven, nekaj časa d. ž. poslanc in narodno napredna stranka ga je smela s ponosom šteti med svoje najzvestejše in najvnetejše pristaje. A tudi kot pisatelj si je pridobil pokojnik častno mesto v slovenski književnosti. Njegovi spisi v »Ljublj. Zvonu« in v feljtonu »S. Naroda« so trajne vrednosti zlasti zaradi njih zatega pristnosloveskega humorja. Bil je blaga duša, jednat značaj in vedno veselega srca, priljubljen pri vs. h, ki so so ga poznali, znamenit lovec in ne dosežen dužabnik. Budi vrlému možu ohranjen blag spomin.

Iz pisarne slovenskega gledališča. Jutri, v petek, se poje šestdi opereta »Valček v čar«. Opozorjamo, da se ta opereta potem odloži z repertoarja. — V nedeljo popoldne se igra noviteta igrokaz »Graf Monte Christo«, — zvečer pa se poje zadnji v sezoni Straussova znamenita opereta »Netopir«. — Dne 15 in 17. t. m. se poje opera »Carmen«.

Slovenskega gledališča blaginjšvo nam piše: Ker se pri sprejemanju sedežnih abonentov v zlo jasnum naročilo niso zapisali dotičnih naslovov ter gledališki uga ne more dostaviti potrdila o drugem dne 1. decembra zapadlem obroku, prosimo dotične čestite abonent prav vljudno, da blagovolijo v Ščarkovi trafi izročiti omenjeni obrok abonentu.

Rezervirani sedeži pri filharmoničnem koncertu? Na razna vprašanja dali bo v nedeljo pri popoldanskem filharmoničnem koncertu dobiti tudi rezervirani sedeži, smo pooblaščen v nastopno pojasnilo: V izbiri boljših sedežev se pač ne bodo izvajale nikake razlike med obiskovalci. Kjer bo prostora in kateri se, dež bo komu bolj ugajal, tja naj sede. Kdor pa vendar hoče delati izjemo, naj zato tudi plača za sedež, ki si ga prej izbere, 50 vinarjev več. Komur se premalo zdi, lahko stoji tudi prostovoljno vedjo izjemo v prid »Slovenski Filharmoniji«. Da takih izjem na škodo enakosti ne bo preveč, za to je skrbjeno. Oziralo se boče v prvi vrsti za člane in rodoljube z dežele. Tozadevno obrniti se je na upraviteljstvo »Slovenske Filharmonije«. Sedeži se prodajajo v trafi gospe Česarkove v Selenburgovih ulicah.

Podporno društvo za slovenske velikašce na Dunaju je za mesec december razdelilo čez 1000 (tisoč) kron med revne slovenske akademike, ki so v zadnjih dneh mnogo trpeli, ker je bila »mensa academica« zaprta. Odbor.

Za žrtve brez razločka je poslala zopet rodoljubna gospodična Jožica Veberjeva iz »Narodnega doma« v Mariboru za potrdit Jernej B. h. o. v. v Ljubljani v razprodajo doslano blago kot preplačilo 10 K. Žvela! Posnemajte jo!

Slovensko omizje pri »Roti« je nabralo z večeršnjim dnem novo pokroviteljstvo za družbo sv. Cirila in Metoda — in sicer od 9. decembra l. l. torej v enem letu že trikratno pokroviteljstvo, to je znesek 600 K. To omizje naj bode vzor vsem stalnim gostilniškim družbam, kajti pokazalo je, koliko se doseže s malimi doneski za našo šolsko družbo, ako so nabirali dosledni. Gostilna pri »R. ži« pa — soditi po njenih gostih — utegne postati za Ciril in Metodo družbo to, kar je gostilna v »Fleku« v Pragi za češko »Šolsko Matco«.

Telovadno društvo »Sokol I.« v Ljubljani priredi prihodnjo soboto, dne 12. t. m. ob 8. zvečer predavanje v restavraciji gosp. D. kleva (Mešanska pivarna) Sv. Petra o. st. Predaval bo dobri poznavalec narodnostnih razmer Štajerske in Koroske g. J. Vesenjak. O obrambnem delovanju na narodnostni meji slovenskega severa. Društveni odbor opozarja svoje članstvo

Slovinci
zblrajte za žrtve!

Se dobi povsod!
Kalodont
neobhodno potrebno zobna Creml
vzdržuje zobe čiste, bele in zdrave.

Žitne cene v Budimpešti.
Dne 10. decembra 1908.
Tornis
Pšenica za april 1909 . . . za 50 kg K 12.76
Pšenica za oktober 1909 . . . za 50 kg K 11.17
Rž za april . . . za 50 kg K 10.57
Koruza za maj . . . za 50 kg K 7.41
Oves za april . . . za 50 kg K 8.78
Efektiv.
10 vin. ceneje.

Meteorologično poročilo,
v tina na morjem 208, Srednji aralni tlak 756.9 mm
decem
Cas opazovanja
Stanje barometra v mm
Temperatura v C
Vetrovi
Nebo
9. zv. 739.7 -2.1 brezvetr. del jasno
7. zv. 737.3 -3.8 oblačno
2. pop. 734.5 -0.9 sl. zahod del jasno
Srednja včerašnja temperatura -4.1, norm. -0.9. Padavina v 24 urah 0.0 mm

dr. Hinko Dolenec
c. kr. sodni tajnik v p
po kratki bolezni preminul.
Pogreb rajnika se vrši jutri, v petek ob 4. popoldne iz hiše žalosti na Razdrtem pri Potojini na ondotno pokopališče
Razdrto pri Potojini, dne 10. decembra 1908
Žalujoči ostali.

Ignacij Valentinčič, posestnik in nadzornik mestn. užito zakupa, javlja globoko potrt v svojem kakor v imenu svoje hčere **Zofie Rus** roj. **Valentinčič** in v imenu svojega zeta **Francja Rusa**, c. kr. stotnika ter vnuka **Francja Rusa**, da je umrla njegova nepozabna, blaga soproga, oziroma mati, taša in stara mati, gospa
Jvanka Valentinčič
po daljšem trpljenju, previdena s sv. zakramenti za umirajoče, v 67 letu svoje starosti, danes, dne 10. decembra ob 9 uri popoldne.
Pogreb drage pokojnice bo v soboto, dne 12. decembra t. l. ob 3.30 pop. iz hiše žalosti, **Francja Jožefa** cesta št. 5, na pokopališče k Sv. Križu.
Sv. maše zadušnice se bodo služile v župni cerkvi Marjinega Oznanjenja in pri Sv. Petru.
V Ljubljani, 10. decembra 1908

Potrjim sreem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežujo v t, da je naša preljubljena mati, oziroma taša in stara mati, gospa
Marija Grajer
zasebnica
danes po dolgi, zelo mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti za umirajoče, v 60. letu svojega življenja danes ob šestih zjutraj v Gospodu zaspala.
Truplo blage pokojnice bo v hiši žalosti, Dunajska cesta št. 32 blagoslovljeno in v soboto, dne 12. decembra ob 3. popoldne v grobišče pri Sv. Križu položeno.
Sv. maše za pokojnično dušo se bodo služile v raznih cerkvah.
Pokojnica bodi priporočena v molitev.
V Ljubljani, dne 10. decembra 1908.
Ivan in Alojzij **Franciška** in **Apolonija**
sinova. hčeri.
Josip Haizer **Antonija Grajer** roj. **Golob**
zet. snaha.
Vsi vnuki in vnukinje.
Brez drugega naznanila.
4573

Josip Potrato
učitelj
po dolgi bolezni v 22. letu starosti, previden s svetimi zakramenti za umirajoče, danes ob 5. popoldne mirno zaspal v Gospodu.
Pogreb se vrši v petek, dne 11. decembra ob 3. popoldne iz hiše žalosti, Stari trg št. 21 na pokopališče k Sv. Križu.
Ljubljana, 9. decembra 1908.
Rodbina Josipa Potrato
c. kr. deželni sodni svetnik.
Namesto vsakega posebnega naznanila.

Josip Korče
gostilničar in veleposesnik
danes, dne 9. t. m. ob 9. popoldne, previden s sv. zakramenti za umirajoče, v 27. letu starosti, mirno zaspal v Gospodu.
Pogreb dragega rajnika bo v petek, dne 11. decembra ob 10. popoldne v Hotedrščici.
Sv. maša zadušnice se bodo služile v farni cerkvi sv. Janeza Krstnika v Hotedrščici.
Dragega rajnika priporočamo v molitev in blag spomin.
V Hotedrščici, 9. decem. 1908
Marija Korče roj. **Kolar**, soproga — **Ivanka** in **Mici**, hčerki. **Rudolf Korče**, brat. **Ivana Rudolf** roj. **Korče**, sestra — **Ana**, **Alojzija** in **Antonija**, polni sestre. **Dominik Rudolf**, svak

Odkupno društvo za užtalno za sodni okraj Cerknica razpisuje službo
dacarja
poštenega in v tej stroki dobro izurjenega
Prošnje je poslali do 20. decembra **Ivanu Strgulcu**, načelniku za kupa v Begunah pri Cerknici

Velik mraz
lahko nastane, zato si začasa oskrbite toplo
volneno obleko.
Vzorac izbornega blaga pošilja franco firma
KAREL KOCIAN
tvornica za sukno v Humpolci na Češkem.
V korist Ustf. M. Školske.

Predstave ob delavnikih:
ob 4., 5., 6., 7. in 8. uri
Ob nedeljah in praznikih:
ob 10. in 11. uri popoldne in ob 3., 4., 5., 6., 7., 8. in 9. uri popoldne.
Vsako soboto in sredo nov program
Sluke se dobivajo samo iz prve svetovne pariške tvornice Pathé Frères.
Prvi
Kinematograf Pathé
prej „EDISON“
Dunajska cesta, nasproti kavarne „Evropa“.
Išče se vsaka množina mleka
za celo leto za gotov denar. 4570 1
Ponudbe sprejema vdova **Cecilia Fleischhacker**, mlekarica, **Boka, Pizca Eusabeta**.
Sprejme se tako natančen in točen skladiščnik
zmožen slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi. 4567-1
Vpoštevala se bodo samo lastno-ročno pisane ponudbe ki se naj pošljejo najkasneje do 17. t. m. na „Tervarno za lep“ v Ljubljani.

Zahtevajte zastoj
in franko moj veliki, bogate ilustrirani katalog s preko 300 slikami vseh vrst niklast h, srebrnih in zlatih ur, dalje vseh vrst solidne zlatine in srebrne, glasbit jeklene in usnjate blaga, kadinskih priprav itd. po izvirnih 3705 17 tvorniških cenah.
Niklasta ura remontoarka K 8 50
Sistem Roskopf pat. 4—
Švicarska izvirna Roskopf pat. 5—
Registr. Adler Roskopf niklasta remontoarka na s dro 7—
Goldinasta remontoar-as s kolesjem „Luna“ in dvojnimi pokrovi Srebrna ren ont s kolesjem „Gloria“ odprto Srebrna remontoarka z dvojnimi pokrovi 12 50
Srebrna oklopaa verižica z obročkom 2 60
na vzmet, 15 gr teže 2 60
Ruska tulska niklasta remontoarka s kolesjem „Luna“ K 1 50, ura s kukavico K 8 50, budilnica K 2 90, kuhinjska ura K 3—, schwarz-waldska ura K 2 50.
Za vsako uro 3 leta pismenega jamstva. — Zamenja dovoljena ali denar nazaj.
Prva tvornica za ure **Ivan Konrad**, c. kr. dvorni dobavitelj, Most št. 667, Češko.

Modni salon
Častitim damam priporoča
: klobuke :
le najfinejšega okusa
Jda Škof - Vanek
:: Pod Irančo. ::
Žalni klobuki vedno pripravljeni. Tako tudi venci s trakovi in razne cvetlice, :: doma izgotovljene. ::

Pozor!
Nauk o zdravilih navaja da se mora zdravemu človeškemu telesu s hrano, bolnemu, malokrvnemu pa v obliki zdravil vsak dan dovajati okoli 5 centigramov železa, da ostane zdrav.
Tri jedilne žlice = 45 g (vsakdanja poraba)
železnatega vina
lekarnarja
G. Piccollija v Ljubljani,
c. in kr. dvornega dobavitelja obsega 5 ctg železa.
Vina **China Serravallo** z železom (po analizi gosp. prof. doktorja Friseniusa v Wiesbadenu) bi pa nasprotno morali poiziti odrasli cel liter, otroci pa pol litra vsak dan, da bi dovedli organizmu enako množino.
Politrška steklenica Piccollijevega železnatega vina stane 2 kroni, poštni zavojček s tremi steklenicami ter s prosto zavojnico in poštnino 6 K 60 h.
Naročila izvršuje po povzetju lekarnar **G. Piccolli** v Ljubljani, na Dunajski cesti. 452-4

Fino domače 4571-1
kislo zelje
prodaja in razpošilja
v sodčkih od 50 kg naprej
tvrdka J. Kušlan
v Kranju, (Gorenjsko).
L. Pevalek
Ljubljana, Židovske ulice št. 4.
priporoča svojo 4569-1
akcidenčno tiskarno
z električnim obratom za vse
merkantilne tiskovine
po zelo nizkih cenah.
Dalje se dobe istotam ra-novrstne, posebno pa božične in noveletne
razglednice
od 4 vin. naprej.
Na debelo zdato ceneje.
Trgovina
s papirjem, pisalnim in risalnim orodjem
na debelo in drobno.

mesarski pomočnik
v trajno službo pri **Ernstu Humru**, mesarju v Litiži. 4575-1
knjigovodjo
zmožnega dvojnega knjigovodstva in laščine.
Ponudbe na gorenjo tvrdko do 15. decembra t. l. 4532 3
Trgovski pomočnik
vešč slovenskega in nemškega jezika, dober manufakturni prodajalec, želi premeniti svojo službo najraje v slovensko trgovino. 4547-2
Dopisi na upravnništvo „Slovenskega Naroda“ pod „Svoji k svojim“.
Blagajničarko
kateri je mogoče v kratkem nastopiti in
učenca
sprejme tvrdka z mešanim blagom **Oton Homan** v Radovljici. 4556-2

Konkurenca! Novo vino lastnega pridelka,
tvrdke **BR. NOVAKOVIČ**
rdeče (opolo) 24 in 28, rumeno 32 vinarjev 1/2 litra itd.
se toči v Sodnijskih ulicah št. 4 in na Rimski cesti št. 5.
Toči se tudi pluo iz zagrebske delniške pivovarne.

Najvišji sadovi so dosegljivi
Ceres jedilna mast
je nedosegljiva
po dobrem okusu in stanovitnosti. nizki ceni in slastnosti. 962-10

Velika božična prodaja!
Priporočam veliko zalogo oblek
za dame, gospode, deklice, dečke in otroke
po jako znižani ceni.
„Angleško skladišče oblek“ O. Bernatovič
Ljubljana, Mestni trg 5.

Izurnjenega
ključavničarskega
predelavca
 sprejme takoj v trajno delo **Jakob Preželj**, vodovodni inštalater in kjučavničar v Novem mestu. 4562-2

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica. Zlasti je ugodno zavarovanje na doživljenje in smrt s manjšajimi se vplačili.

Vsak član ma po preteku petih let pravico do dividende.

„SLAVIJA“ 45-143
 - - - vzajemno zavarovalna banka v Pragi. - - -
 Rez. fond: 41,335.041.01 K. Izplačane odškodnine in kapitalije 97,814.430.97 K.
 Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države
 z vseskozi slovensko-narodno upravo.
 Vsa posredila daje:
 Generalni zastop v Ljubljani,igar pisarne so v lastnej bančnej hiši
 v **Gospodskih ulicah št. 12.**

Zavaruje poslopja in premoženje proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkrajše. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Dovoljuje iz čistega dobička izdatke podpore v narodne in občnkoristne namene.

Od 25. novembra do 25. decembra

prodajam na svojih prostorih

v Šolskem drevoredu poleg jubilejnega mostu

Prima slanino

brez kože od prašičev iz lastnih pitališč



I. vrste kg kron 1'50

II. „ „ „ 1'30

Meso istih prašičev:

I. vrste kg kron 1'40

II. „ „ „ 1'20

Elia Predovič.

Gostilna

„Pri Bobenčku“ na Glincih

z novo urejenimi prostori, acetilensko razsvetljavo in lepim vrtom s konce-sijo vred se odda zaradi boleznitakoj ali pozneje v najem.

Istotam se odda tudi

prodajalnica, več stanovanj in delavnica.

Več se izve na Glincih št. 37 pri Ljubljani. 40-8-23

Obrtno društvo
 pomožno društvo 2251-25
 židovske ulice št. 8
 sprejema
vloge
 ter jih obravnava od dne vloženja do dne odločbe. 4 3/4

Ant. Bajec

nazvanja sl. p. n. občinstvu, da se nahaja njegova

vrtnarija

na Karlovski cesti št. 2,

cvetlični salon

pa pod Trančo.

Izdelovanje šopkov, vencev l. t. d.

Okusno delo in zmerno cene. 50

:: Zunanja naročila točno. ::

Na debelo in drobno po nizkih cenah priporočam svojo bogato založeno

trgovino

z galanterijskim in vseh vrst kramarskim blagom in pleteninami. 11

Devocionalije

in vse vrste blago za božja pota.

Tvorniška zaloga kraml. glavnikov.

Anton Škof

Ernest Javnikarjev naslednik.

Dunajska c., v hiši gostilne „št. 6“.

Nizko pod ceno

prodajam radi pomanjkanja prostora

obleke, površnike, zimske suknje in dežne plašče

3871 38 za gospode in dečke

kakor najmodernejšo konfekcijo za dame in deklice.

Konfekcijska trgovina A. Lukič. Pred Škofijo št. 19.

Pozor gg. trgovci in pekovski mojstri!

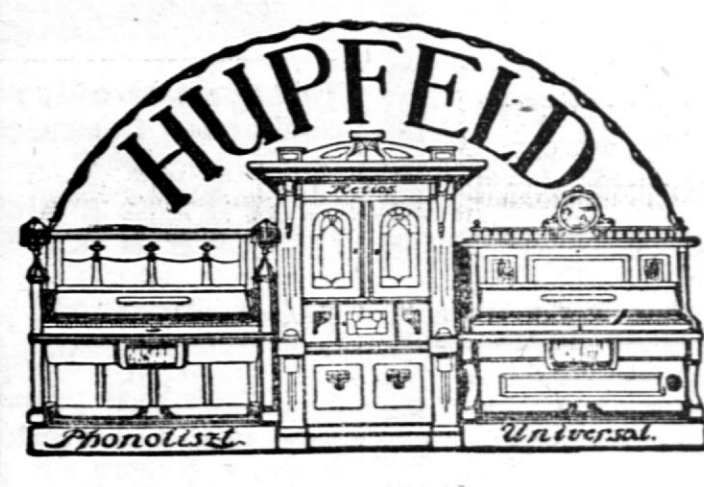
Podpisani paromlin si usoja slavnemu slovenskemu p. n. trgovstvu naznaniti, da je oddal s 1. decembrom t. l. svoje zastopstvo gosp. Maksu Lavrenčiču, trgovcu v Ljubljani.

Slavno slovensko p. n. trgovstvo naj si bo zagotovljeno, da je največje stremiljenje podpisane hrvatskega paromlina, da zadovolji v vsakem oziru svoje cenj. odjemalce z znanim izvrstnim blagom, kojega izdeluje iz najfinejših pšenih ih vrst

Nadejajoč se, da bo podpiralo slavno slovensko občinstvo vseskozi hrvatsko, to je slovensko podjetje, prosi podpisani paromlin, da blagovoli slavno slovensko p. n. trgovstvo doposlati našemu zastopniku, gosp. M. Lavrenčiču, kar največ naročil.

Z najodličnejšim spoštovanjem

akcijsko društvo l. belovarskega paromlina v Belovaru (Hrvatsko).



Hupfeldovi glasbeni instrumenti

z navijanjem na utež in elektriškim obratom

stoje glede na

preprosto praktično ko nstrucijo nepokončljivo stanovitnost elegantno lepobavarno opremo odlično in razlikovito proizvajanje glasbe

nedosežno na prvem mestu.

Vsak hotelir, kavarnar in gostilničar, ki bi rad povzdignil promet v svojih prostorih in s tem pomučil promet jedila in pijače, naj si naroči brezplačne cenike.

Ludvig Hupfeld d. d., Dunaj

VI., Mariahilferstrasse 5/7.

Prva in najstarejša tvornica Evrope klavirnih igralnih instrumentov.

47 prvih odlik.

750 delavcev.

Trgovski pomočnik

vešč slov. in nemškega jezika, 23 let star, zmožen manufakturne, železninske in špecerijske stroke ter tudi usoja, želi v 6 tednih premeniti službo. Naslov pod „Šreča“ poste restante Stari trg pri Raketu. 4557 2

Možitvena ponudba.

U Ameriki se želi poročiti 33letni Slovenec z dobrosrčno Slovenko v starosti 23 do 27 let, ki zna nemško in je dobra kuharica. Potni listek se pošlje, ako je potrebno s pismom. Priloži naj se slika.

Naslov: Irene Rus, 1245, Sant 6 th. st. Denver Colorado North America. 4545-2

Modna trgovina Pavel Magdič, Ljubljana, Prešernove ulice 7.

Svilnato blago, baržuni, pliši in tenčice.

Čipkasto blago, pajčolani, čipkasti ovratniki, čipke, vložki, svilnote vezene.

Jabots, Fichus, damski ovratniki in kravate.

Svilnati in baržunasti trakovi.

Posamenterija porte in vrvice, resice, krepine in vrvice za tapetnike.

Krepi in flori za žalovanje.

Zlate in srebrne resice, čipke in vrvice.

Šerpe iz svile, čipk in volne.

Nogavice za dame, dekleta in otroke.

Jopice, hlače, otroške perile in odeje za vozičke.

4285-6

Oprava za novorojenčke, posteljne podloge iz kavnika.

Sukance za šivanje, pletenje in vezenje.

Gumbi in različne igrice.

Različne podloge in potrebščine za krojače in šivilje

Idrijske čipke, vezene čipke in vložki.

Pajčolani za neveste, mirtovi venci.

Damsko perilo, spodnja krila, predpasniki in kopalne obleke.

Modrci in potrebščine za modrce.

Glace rokavice in rokavice za uniformiranje

pletene, letne in zimske rokavice.

Kopalno perilo, dišave, mila in ustna voda.

Krtače za obleko, glavo in zobe.

Srajce za gospode in dečke, spodnje hlače, ovratniki, zapestnice, naprsniki in žepne rute.

Pravo Jägrovo normalno perilo, srajce

Tricot, jopice in hlače.

Mrežaste in potne, jopice, srajce, čepice in pasovi za šport.

Nogavice, naramnice, odeje in blazine za potovanje.

Kravate, gumbi za manšete.

Za lovcе: telovniki, nogovice, rokavice in dokolenice.

Ogrevalci za kolena, meča, prsi, hrbet, trebuh in glavo.

Nahrbtniki, ovratniki, robci

Narodni trakovi in zastave, narodne čepice,

torbice in drugi domači narodni izdelki itd. itd.